αποσπάσματα από το ιστορικό μυθιστόρημα

“Τα Χρόνια ανάμεσα” του **Βασίλη Τσιράκη,**

εκδόσεις ΤΟΠΟΣ

“....Ο Στέφανος Πετρίδης δεν τα ‘θελε τα γράμματα, έτσι άκουγε τον πατέρα του να λέει στους φίλους και συγγενείς όταν τον ρωτούσαν για την πρόοδο του, τα παίρνει ο άτιμος μα δεν τα θέλει, τεμπελιάζει, αν ήθελε θα ήταν ο αριστούχος της τάξης, έτσι ο Αντώνης Πετρίδης που είχε τα γράμματα πολύ ψηλά, χρησιμοποίησε κάθε θεμιτό και αθέμιτο μέσο για να υποχρεώσει το γιο του να πάρει μέρος στις εισαγωγικές εξετάσεις για το γυμνάσιο, τον κλείδωσε μέρες στην κάμαρα και τον απείλησε πως αν δεν περάσει θα τον στείλει παραγιό στου Καρά το εργαστήρι που τη σφαλιάρα την είχε για ψωμοτύρι, ο Στέφανος του έκανε το χατίρι μα τον εκδικήθηκε αργότερα, κάθε τρεις και λίγο τον καλούσε ο Γυμνασιάρχης, ο Στέφανος αυτό, ο Στέφανος το άλλο και δωστου αποβολές, ξυλιές και καλαμίδα, αυτό το τελευταίο το είχε λανσάρει στο Β’ Γυμνάσιο αρρένων ο Αναγνώστου, ο μαθηματικός, ένα μεγάλο καλάμι με τη μια του άκρη στερεωμένη στην οροφή και την άλλη, την μυτερή, να καταλήγει στο ρουθούνι του άτακτου μαθητή που στεκόταν όρθιος κάτω από το καλάμι με

το κεφάλι γερμένο πίσω, η παραμικρή κίνηση τού προκαλούσε αφόρητους πόνους και αμυχές, κάποιοι κατέληγαν στην κλινική Νεδέλκου ακριβώς απέναντι στην Εγνατία, μα ο Στέφανος δεν πέρασε ποτέ το δρόμο, το θεωρούσε λιποψυχία, πάλι καλαμίδα, σχολίαζε ο πατέρας του βλέποντας την κόκκινη σαν παντζάρι μύτη του ασυμμάζευτου γιου του.

Ο Στέφανος τον θαύμαζε τον πατέρα του, ήταν πολύ περήφανος γι αυτόν, ήταν στην τελευταία τάξη του δημοτικού όταν είχε επιστρέψει από το μακεδονικό μέτωπο με το παράσημο στο πέτο, την άλλη μέρα στο σχολείο οι συμμαθητές του τον κοιτούσαν με δέος και θαυμασμό και ο δάσκαλος έκανε ειδική μνεία μέσα στην τάξη, ο Στέφανος φανταζόταν τη φωτογραφία του πατέρα του δίπλα σ' αυτές του Κολοκοτρώνη και του Καραϊσκάκη που στόλιζαν κάθε 25η Μαρτίου τη γιορτή, μα σαν μεγάλωσε άκουσε ένα βράδυ στην αυλή τον Ελιάν να μιλά για τους πολέμους που γίνονταν για τα συμφέροντα των μεγάλων και για τους φαντάρους που οδηγούνταν σαν πρόβατα επί σφαγή, όταν ο πατέρας του επέστρεψε από τη Μικρασία με ένα χέρι λιγότερο, έκοψε τις σχέσεις του με το εθνικό ιδεώδες και τις μεγαλοστομίες των κάθε λογής πολιτικών, αλλά και με τον Ελιάν που ήθελε σώνει και καλά να τον προσηλυτίσει στην ΟΚΝΕ, ο Στέφανος δεν μπορούσε να φανταστεί τον εαυτό του να μπαίνει σε σειρά, ούτε να αφοσιώνεται σε ένα σκοπό, το είχε αυτό το κουσούρι, στην πρώτη του δημοτικού σηκωνόταν από το θρανίο και βόλταρε μέσα στην τάξη προκαλώντας τα γέλια των συμμαθητών του και την μήνι του δάσκαλου του, νέφτι έχει ο κώλος σου Πετρίδη, απροσάρμοστο, έλεγε στον πατέρα του, αυτό το παιδί δεν μπαίνει σε σειρά, σε ρέγουλα, δεν ξέρει από τάξη και πειθαρχία και απορώ κύριε Πετρίδη πως εσείς ένας ήρωας των μακεδονικών πολέμων δεν τον γαλουχήσατε με τις αξίες αυτές.

Έτσι και τώρα στο καπνομάγαζο, έβλεπε τους ντεκτσήδες και τους πασταλτζήδες να κάθονται ολημερίς στο πάτωμα σε μια ψάθα ανά δύο, με τις πλάτες κολλητές μέσα στις σκοτεινές αίθουσες που τις πότιζε η υγρασία και τους λυπόταν, ενώ αυτός είχε βρει τη χαρά του, ειδικότητα μεταφορέας, να έχει το ελεύθερο να κινείται σ' όλο το καπνομάγαζο, πέτρα που ξέρει να κυλά ποτέ δεν χορταριάζει, όταν πέρασε η δοκιμαστική περίοδος και του πρότειναν να μπει γραφιάς δεν δέχτηκε, σε καρέκλα εγώ δεν κάθομαι κύριε Ολύμπιε, απάντησε ευθαρσώς και συνέχισε να ανεβοκατεβαίνει τους πέντε ορόφους του καπνομάγαζου, στα πρώτα πατώματα τα ανεπεξέργαστα καπνά αραδιασμένα πάνω σε κρεβαταριές για να αερίζονται και να μη σαπίζουν και στα τελευταία, τα σαλόνια, όπου γινόταν η επεξεργασία του καπνού και το στοίβαγμα σε δεμάτια, κοντά οκτώ μήνες τώρα το είχε μάθει το καπνομάγαζο σπιθαμή προς πιθαμή...

.....

Ο Αλέξανδρος Παπαμόσχου σπάνια επισκεπτόταν το καπνομάγαζο, η βαριά μυρωδιά του καπνού, τα ανήλιαγα δώματα, τα σφιγμένα πρόσωπα και μια σιωπή που έκρυβε πολλά σαν το βουβό κύμα της θάλασσας, του έφερναν ένα κόμπο στο λαιμό, ένα δισταγμό, μια αμηχανία, έλα μη ντρέπεσαι, ψηλά το κεφάλι, πάνω οι ώμοι, άκουγε να του λένε οι μεγάλοι από τότε που θυμάται τον εαυτό του, δεν του άρεσαν οι πολλές συναναστροφές και η πολυκοσμία, οι επισκέψεις στις ονομαστικές εορτές ήταν η χειρότερή του, πες του κυρίου τάδε πως σε λένε, πες της κυρίας τους βαθμούς σου στο σχολείο, καθόταν στην καρέκλα με τα πόδια του να κρέμονται στον αέρα κι ένα πιατάκι γλυκό του κουταλιού στα χέρια και ταξίδευε σε τόπους μακρινούς, αυτούς που είχε γνωρίσει στα βιβλία, δεν του άρεσαν οι πολλές κοινωνικές συναναστροφές, ούτε οι γιορτές του άρεσαν, του έφερναν μια θλίψη, μια ανεξήγητη στεναχώρια, πήγαινε τότε κρυφά και σκάλιζε το άλμπουμ με τις φωτογραφίες, η μητέρα του ήταν πολύ όμορφη στο γάμο της, αλλά δεν χαμογελούσε σε καμιά φωτογραφία, οι άγγελοι δεν γελούν, τη μανούλα την πήρε ο θεός στον ουρανό, έγινε αγγελάκι, του έλεγαν οι παραμάνες, από τότε στις ετικέτες των τετραδίων του στη θέση “Όνομα μητρός” έβαζε παύλα και στο σαλόνι η φωτογραφία της έλειπε από τον τοίχο όπου κρέμονταν μέσα σε σκαλιστές κορνίζες οι τεθνεώτες της οικογένειας, εντολή του πατέρα του και αρχηγού παρόντος πάσα αρχή παυσάτω, τον πατέρα του τον έτρεμε, ήταν το μόνο συναίσθημα που είχε γι’ αυτόν, τον φοβήθηκε από την πρώτη φορά που τον θυμάται, όταν καβάλα στο άλογο έμπαινε εκπορθητής στην Θεσσαλονίκη, του μιλούσε πάντα στον πληθυντικό κι αυτός του συμπεριφερόταν σαν στρατιώτη, άλλωστε το μέλλον του ήταν προδιαγεγραμμένο, θα ακολουθούσε την παράδοση της οικογένειας και θα γινόταν κι αυτός αξιωματικός, όμως του Αλέξανδρου δεν του άρεσαν τα σπαθιά, προτιμούσε να κλείνεται στο δωμάτιό του και να διαβάζει, ούτε και με τους συμμαθητές του έβγαινε τα Σαββατόβραδα την καθιερωμένη βόλτα στην Μπάρα που συνήθως κατέληγε μπουρδελότσαρκα στα χαμαιτυπεία της.

.....

Ο Ελιάν έσφιξε στη μασχάλη του την Εφημερίδα των Βαλκανίων της 9ης Σεπτεμβρίου του ΄24 και έστρεψε το βλέμμα του στο μπρούτζινο ρολόι στην είσοδο του σταθμαρχείου, απέμεναν δέκα λεπτά ακόμη για την άφιξη του τρένου και στην πλατφόρμα βούιζε ένα πολύγλωσσο σούσουρο, κόκκινα φέσια, γκρίζες ρεπούμπλικες, μαύρα κιπά και σταχτιές τραγιάσκες κινούνταν πέρα δώθε σαν πολύχρωμα νούφαρα που επέπλεαν σε ταραγμένα νερά, μύριζε βροχή, ο Σεπτέμβρης μπήκε φουριόζος φέρνοντας ψιλοβρόχια που μέρες τώρα δεν έλεγαν να αποσώσουν, στο βάθος ένα χαμίνι διαλαλούσε την πραμάτεια του βαστώντας με τα δυο του χέρια την κρεμασμένη στο λαιμό του τάβλα και παραπέρα ένας μαραζωμένος σαν άδειο σακί παππούλης πουλούσε στραγάλια και πασατέμπο, δίπλα του ένας φαντάρος πήδηξε από την πλατφόρμα και αφουγκράστηκε με το αυτί του τις ράγες, έρχεται, φώναξε κι

αμέσως ο κόσμος αναθάρρησε και στριμώχτηκε να πάρει θέση στην άκρη της αποβάθρας, μα μόλις ακούστηκε το απειλητικό σφύριγμα της μπουρούς συμμαζεύτηκε μερικά βήματα πίσω, μια μαύρη στήλη καπνού εκτοξεύτηκε στον αέρα σαν κανονιά, το τρένο πλησίαζε αγκομαχώντας σαν να είχε ξεμείνει από κάρβουνο και να έκανε τα τελευταία του μέτρα, ο διαπεραστικός και παρατεταμένος συριγμός των φρένων έφερε ανακατωσούρα στην αποβάθρα, κόσμος έτρεχε πάνω κάτω ψάχνοντας συγγενείς και φίλους, κραυγές χαράς, οι πρώτες αγκαλιές, τα μπαγκάζια κατέβαιναν άρον άρον από τα ανοιχτά παράθυρα, ο Ελιάν έλεγξε ξανά αν ο λογότυπος της εφημερίδας ήταν ορατός σε κοινή θέα και στάθηκε σ' ένα πολυσύχναστο σημείο της αποβάθρας, όταν ο κόσμος αραίωσε και καταλάγιασε ο κουρνιαχτός έλεγξε πάλι στην αριστερή μασχάλη του την εφημερίδα μα αποτέλεσμα ουδέν, μπήκε σε σκέψεις, αν είχε αναβληθεί το ταξίδι θα τον ενημέρωναν, όταν στην είσοδο του σταθμού έκανε την εμφάνισή της μια περίπολος της χωροφυλακής, ο Ελιάν χωρίς να χάσει την ψυχραιμία του πέρασε στην αίθουσα αναμονής και κάθισε σ' έναν από τους μακρόστενους ξύλινους πάγκους, απέναντί του ένας νεαρός του φάνηκε πως τον κοίταξε με τρόπο, αμέσως ακούμπησε με τα ακροδάχτυλα του την εφημερίδα, μα ο νέος δεν έδωσε σημασία, το πράγμα οδηγούνταν σε φιάσκο, έβαλε απογοητευμένος την εφημερίδα στην τσέπη του και άναψε τσιγάρο, έτοιμος ήταν να τα παρατήσει, όταν ένας τύπος με κασκέτο χαμηλά ως τα μάτια, τον σκούντησε με τον αγκώνα του.

– Καλώς σε βρήκα Ελιάν.

Η χειραψία του τόσο σφιχτή όσο και ο χαρακτήρας του, ο Ζαχαριάδης, αυτό ήταν το επώνυμό του, μπορεί να ήταν κατά τρία χρόνια μικρότερός του, μα ήταν Κουτβίτης και αυτό τα υποσκέλιζε όλα, λιμενεργάτης στην Πόλη ασπάστηκε τον κομμουνισμό σε ένα από τα ταξίδια του στην επαναστατημένη Ρωσία και στα δεκαεννιά του ήταν ήδη μέλος του κόμματος των μπολσεβίκων, στα είκοσι του σπούδασε στην ΚΟΥΤΒ, το Κομμουνιστικό Πανεπιστήμιο της Μόσχας και τώρα είχε σταλεί με αποστολή του κόμματος στη Θεσσαλονίκη να αναλάβει την καθοδήγηση της ΟΚΝΕ, από εκείνη τη μέρα έγιναν αχώριστοι, βγαίνοντας από το σταθμό τράκαραν μ' ένα χαμάλη που κουβαλούσε τις βαλίτσες ενός καλοντυμένου νεαρού που τους ζήτησε ευγενικά συγγνώμη.

.....

Ο Ελιάν σχολώντας από το εργοστάσιο σήκωσε τους γιακάδες, κατέβασε την χαμηλά τραγιάσκα, το κρύο τσουχτερό, ο Νοέμβρης δε αστειευόταν, και άνοιξε το βήμα του για τον εβραϊκό συνοικισμό "151", εδώ και κάμποσους μήνες νοίκιαζε μια μικρή κάμαρη για να 'ναι κοντά στο εργοστάσιο, σήμερα θα έκανε μια στάση στο ρώσικο νοσοκομείο, το κόμμα του

είχε αναθέσει να παραδώσει ένα γράμμα σε κάποιο γιατρό ονόματι Ιωάννη Πασαλίδη άρτι αφιχθέντα από τη Ρωσία και βουλευτή της “Δημοκρατικής Ένωσης” του Παπαναστασίου, μα πρώτα έπρεπε να ξεφορτωθεί τον σπιούνο που τον ακολουθούσε, φως φανάρι πως ήταν βαλτός του Μουράτογλου, ήταν απόλυτα βέβαιος γι’ αυτό, στο σχόλασμα τον έπαιρνε πάντα στο κατόπι, κολλιτσίδα ως το κατώφλι της κάμαρας του, αυτή τη φορά όμως έπρεπε να τον ξεφορτωθεί για πολλούς λόγους, ένας από αυτούς ήταν και το ραντεβού με το Νίκο, ο Ζαχαριάδης μόλις είχε επιστρέψει από την Αθήνα όπου είχε πάρει μέρος στο 3ο συνέδριο του κόμματος, λοξοδρόμησε προς το Χαρίσειο νοσοκομείο, το σπιτάλι της ελληνικής κοινότητας είχε πολλές εξόδους και ο Ελιάν το είχε καβάτζα για τέτοιου είδους καταστάσεις, ξέφυγε εύκολα από την πλαϊνή πορτούλα και τράβηξε για το προσφυγικό καφενεδάκι απέναντι από το Γενί τζαμί, όπου είχε οριστεί το ραντεβού, το τέμενος των ντονμέδων με το μαρμάρινο ανάγλυφο στην πρόσοψη, τα αστέρια στους εξώστες, τα οξυκόρυφα τόξα και τα περίτεχνα ρολόγια, είχε κατακλυστεί από τους τελευταίους μουσουλμάνους που περίμεναν να αναχωρήσουν με την ανταλλαγή, μόλις εχτές η οικογένειά του είχε αποχαιρετήσει την οικογένεια του Μπουλέτ Μπέη, είχε ακουστεί πως το Τζαμί θα μετατρεπόταν σε αρχαιολογικό μουσείο, ίσως αυτός ήταν ο λόγος που γκρέμισαν σε μια μέρα το μιναρέ του, ο Νίκος έφτασε ακριβώς στην ώρα του στο ραντεβού και ο Ελιάν του ζήτησε να τον ενημερώσει για τις αποφάσεις του συνέδριου, το κόμμα είχε αλλάξει τον τίτλο του και νέος του γραμματέας ένας νεαρός δικηγόρος ονόματι Πουλιόπουλος, έχει ακριβώς τα χρόνια σου, τον πείραξε ο Νίκος, μα ο Ελιάν πήγε την κουβέντα παρακάτω, η κατάσταση στην ΥΦΑΝΕΤ ήθελε καθοδήγηση και έπρεπε να κάνουν ένα σχέδιο δράσης, τα μεσάνυχτα η συζήτηση πέρασε στην πολιτική κατάσταση, από τον Μάρτη που παραιτήθηκε ο Βενιζέλος η χώρα είχε αλλάξει τρεις πρωθυπουργούς, Παπαναστασίου, Σοφούλης και Μιχαλακόπουλος, στην αναμπουμπούλα ο λύκος χαίρεται, σχολίασε ο Νίκος προβλέποντας με μια αξιοθαύμαστη σιγουριά το επερχόμενο πραξικόπημα....”